

перевагу тому чи іншому виду транспорту. Тобто при виборі транспорту пасажир виходить не тільки з економічних міркувань. Можна говорити лише про економічну доцільність перевезень пасажирів тим чи іншим видом транспорту.

Разом з тим, існують певні закономірності формування пасажиропотоків, які необхідно враховувати при прогнозуванні пасажирських перевезень. Зокрема, характерна нерівномірність пасажиропотоків по місяцях року, днями тижня, по годинах доби, а також за напрямками. При визначенні перспективних пасажиропотоків можуть застосовуватися наступні методи: метод, заснований на обліку взаємозв'язку між розміром доходів і ступенем мобільності населення; гравітаційний метод, або метод тяжіння пасажиропотоків до певного виду транспорту; анкетне метод, що складається в прямому визначенні розмірів пасажиропотоків; метод аналізу статистичних даних про продані квитки, про пасажиропотоках, які розрізняються за видами сполучень, дальності перевезень; метод обстеження або вивчення обсягів та структури пасажиропотоків безпосередньо на транспорті, на станціях, вокзалах. Планування пасажирських перевезень має ґрунтуватися на ретельному вивченні пасажиропотоків, аналізі динаміки перевезень за минулі роки та очікуваної зміни транспортної рухливості і чисельності населення.

Література: 1. Варелопуло Г.А. Организация движения и перевозок на городском пассажирском транспорте. – М.: Транспорт, 1990. – 208с. 2. Методы организации перевозок пассажиров в городах / В.К. Доля. – Х.: Изд-во «Основа» при Харьк. ун-те, 1992.-144 с. 3. Сучасні проблеми економіки та менеджменту. Тези доповідей Мжнар. Наук.-практ. конференції. – Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С.59-60.

Франів І.А.,
доцент кафедри екологічної політики та
менеджменту природоохоронної діяльності НУ "ЛП",
м. Львів, Україна

АНАЛІЗ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА РОЗВИТКОМ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

Виявлення та оцінка територіальних пропозицій продуктивних сил і динаміки їх зміни дозволяє обґрунтовано вирішити питання цілеспрямованого формування територіальної структури виробництва згідно з наявними природними ресурсами, соціальними та економічними можливостями територій з урахуванням територіального поділу праці [1]. Розвиток продуктивних сил значною мірою залежить від інвестиційної діяльності. Одним із основних напрямом є інвестиції в основний капітал. Вони являють собою витрати на нове будівництво, реконструкцію, розширення та технічне переозброєння діючих промислових, сільськогосподарських, транспортних, торгових та інших підприємств, витрати на будівництво об'єктів житлово-комунального та побутового призначення. Диференціація капітальних вкладень у економічний розвиток регіонів є достатньо контрастною. Сьогодні значні інвестиції вкладаються у Центральний, Донецький, Придніпровський та Причорноморський райони. Тут зосереджено дві третини всіх інвестицій. Спрямування інвестицій в основний капітал дає змогу вводити в дію додаткові основні фонди. Найбільше (дві третини - 66, 6 %) введених основних фондів припадає на чотири економічні райони - Донецький, Придніпровський, Східний і Центральний [1].

Територіальні відмінності у введенні основних фондів зумовили і територіальні зрушення у відтворенні матеріальних продуктивних сил - подальше їх значне зростання у Центральному і Донецькому районах, незначне зростання у Карпатському і Причорноморському і спад різної величини у решті економічних районів України. Серед чинників розвитку і розміщення продуктивних сил вирізняється група соціальних, в складі яких головне місце належить соціально-демографічним. Останні охоплюють чисельність населення і його динаміку, розміщення, структуру (вікову, освітню) тощо. Нерівномірність розміщення населення впливає на диференціацію економічного розвитку регіонів [2]. Найбільше населення зосереджено в Донецькому, Придніпровському районах (майже 30 % загальної чисельності населення в Україні). Найнижчі коефіцієнти територіального зосередження населення припадають на Подільський і Поліський райони [1].

Вцілому треба зазначити, що найбільш результативним було функціонування господарських комплексів у Донецькому і Придніпровському економічних районах, тут зосереджені більш ніж третина виробничих фондів і така ж кількість населення України. Ці два

економічних райони беруть найбільш активну участь у зовнішньоекономічній діяльності. Експорт цих районів становить понад половину загальнодержавного експорту, що забезпечує основні валютні надходження в Україну. На другому місці за результативністю економічної діяльності йдуть Причорноморський, Східний та Центральний економічні райони. У них виробляються третина промислової продукції, 40 % сільськогосподарської продукції та 43 % експорту товарів України.

Третє місце займає Карпатський, Подільський і Поліський райони на які припадає 23% виробничої потужності України, 15,5 % промислової і близько 40 % сільськогосподарської продукції. Наведені дані характеризують відчутну диференціацію регіонів України в розвитку та в їх продуктивній господарській діяльності.

Література: 1. Регіональна економіка [Електронний ресурс] / Манів З. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1122091238825/rps/teritorialna_diferentsiatsiya_regioniv_rivnem_rozvitku_produktyvnyh_sil 2. Франів І.А. Аналіз економічного потенціалу західного регіону України / І.А. Франів // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. - Луганськ: СНУ ім.В.Даля, 2011. - №13 (167). – С. 343-348

Чуприна А. І.,
*аспірант кафедри фінансів і економіки природокористування НУВГП,
м. Рівне, Україна*

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БЮДЖЕТУ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Успішне функціонування економіки будь-якої країни тісно пов'язане з фінансовим потенціалом. Внаслідок перерозподілу фінансових ресурсів, створених у сфері матеріального виробництва, переважна їх частина акумулюється в бюджетній системі: Державному і місцевих бюджетах. Для реального забезпечення принципів самостійності в складанні й використанні бюджетів необхідно, щоб кожна ланка бюджетної системи мала чітко визначену кодексом доходну базу, а взаємовідносини між державним і місцевим бюджетом будувались з урахуванням специфіки і перспектив економічного розвитку регіонів.

Фінансова стійкість регіону визначається наявними ресурсами та відображає спроможність місцевих органів влади виконати покладені на них завдання відповідно до законодавства, тобто фінансову забезпеченість можна трактувати як збалансованість між потребами регіону та його можливостями. В економічній літературі зустрічаються різні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджетів. Наприклад, російським академіком Г. Б. Поляком було запропоновано методику, що визначає рівень стійкості місцевого бюджету через обсяг коштів, достатніх для забезпечення мінімальних потреб регіону [1, с. 62]. В. В. Іванов та А. Н. Коробова вважають за доцільне проводити оцінку в розрізі показників, що характеризують доходи і витрати бюджету [2]. С. В. Порфільєв рекомендує здійснювати оцінку фінансової самостійності території за наступними напрямками: податкова самостійність, бюджетна самостійність, самостійність в галузі тарифного регулювання та політики ціноутворення.

Однак більшість науковців визнає найбільш повною методику Г.Б. Поляка, який рекомендує проводити оцінку фінансової стійкості місцевих бюджетів в такому порядку: I етап – оцінюється достатність власних та регулюючих доходів для покриття мінімальних витрат бюджету, II етап – розраховуються коефіцієнти та визначається, чи потрапляють вони в задані інтервали [1, с. 63].

Фінансова стійкість бюджету, відповідно до даної методики, може перебувати у 4 станах: абсолютно стійкий, нормальний, нестійкий і кризовий. При її оцінці автор опирається на деякі поняття, які бюджетним законодавством України не визначені. Так, під мінімальними витратами бюджету (V_m) у бюджетній системі Російської Федерації розуміються кошти, призначені для фінансування конституційно гарантованих заходів щодо мінімального життєзабезпечення населення. В Україні такої статті витрат немає, тому під показником (V_m) розуміємо видатки, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (V_t) відповідно до статей 88-90 Бюджетного кодексу. До категорії власних доходів (D_v) відносяться доходи, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (стаття 69), а під регулюючими доходами (мали місце в Законі «Про бюджетну систему України») розуміють закріплені доходи (D_z) згідно статті 64 Бюджетного кодексу. Враховуючи вищезазначені заміни, розрахункова формула для визначення абсолютно стійкого стану бюджету має вигляд [1, с. 63]: